

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval,
11. augustil 1993 Nr. 61 (5857)

President Lennart Meri vabastas Rebase ametist

TALLINN (EPL) - Peaminister Mart Laar nimetab kuni uue kaitseministri ametisseastumiseni kaitseministri ajutiseks kohusetäitjaks minister Jüri Luige (26), teatas valitsuse pressiesindaja.

Kaitseminister Rebas esitas peaminister Laarile lahkumispalve möödunud teisipäeval, põhjuseks lahkarmus valitsusega Läänemaa jäagrikompanii vastuhaku talitsemisel. Laar eadast Rebase lahkumispalve presidendile, kes otsustas Rebase vabastada valitsuse koosseisust ja kaitseministri ametist.

Laar olevat olnud mõnevarra üllatunud, et Rebas pidas vajalikuks niivõrd ootamatult lahkuda.

Möödunud kolmapäeval toimus eesti Ettevõtjate Erakonna ja Eesti Keskerakonna juhatusel esindajate nõupidamine. Arutati kohalike omavalitsuste valimiste taktikat, omavalitsuste eelarvete täieliku iseseisvuse võimalusi ja praegust Eesti poliitiliste jõudude väljavaateid valimistel. Arutati ka Eesti sisepoliitilist olukorda.

Jüri ühisele seisukohale soovitada peaministrile kiiresti vabastada Rebas kaitse-

ministri ametikohalt. See on hädavajalik, et hakata tegelikult üles ehitama ühtseid Eesti kaitsejõudusid ning taastada vähemalt kaitseüksimustes Riigikogu ja valitsuse koostöö, üldi Keskerakonna teabes.

Ühtlasi märgitakse, et peale Hain Rebase ametist lahkumist on vaja moodustada parlamenti ja valitsuse ühis komisjon, kes selgitaks välja Rebase osa konfliktist tekkimisel jäagrikompaniis, samuti ka põhjused, miks paigutati Jäagrikompanii ilma ettevalmistuseta Paldiskisse Vene sõjaväe käes olevale objektile.

Vajalik on ka välja selgitada, miks kulutati relvade ostmiseks liisraelist tunduvalt rohkem raha, kui oleks kulumud samasuguste relvade hankimiseks mujalt. On vaja avalikustada, kust see raha tuli, sest Riigikogu ei ole seda küsimust arutanud ega otsustanud.

HAIN REBAS SÕITIS Göteborgi, kust ta teatas, et jätkab jäagrikompanii vastuhaku tööt katkenud puhkus.

KALLE MUULI

Kolm eestlannat siirduvad Pariisi mannekeenideks

VASAKUL (taga) Iris Teiter, Mari-Lin Poom ja Inga Savitsh. Ees leedulanna Kristina.

(Lähemalt loe lk. 7)

JÄAGRIKOMPANII PULLAPÄÄL 30. juulil 1993. Vasakult Jaak Mosin, Asso Kommer ("missuslike" juhtid) ja tulevane kompanii juht Riho Ühtegi. Kaitseminister Rebase lahkumispalve põhjuseks olid lahkarmus valitsusega Läänemaa jäagrikompanii vastuhaku talitsemisel. (Foto ETA/ Langovits)

Valuutavarade kasv juulis 425 miljonit

TALLINN (EPL) - Eesti kulla- ja valuutavarade kasv oli juulis kõige suurem pärast Eesti krooni sisseviimist läinud aasta juunis.

Kulla- ja valuutavarad on juulis kasvanud 425 miljoni (juunis 230,2 milj.) krooni, ehk umbes 31 miljoni dollari võrra. Senine

suurim kasv oli läinud oktoobris - 416,1 miljonit krooni.

Need reservid moodustavad nüüd kokku 4,1 miljardit, ehk umbes 303 miljoni dollarit. Seega on need varud rahareformist alates suurenenud ligi kolme miljardi krooni võrra.

Juulis lasti käibele sulara 137,1 miljoni krooni

ulatuses ning seda ringleb nüüd pisut üle kolme miljardi.

Pankade vahendid Eestis moodustavad 1,6 miljardit krooni.

Eesti Panga kapital ja reservid vähenesid ja moodustavad 832 milj. krooni ehk 20,1 protsenti kulla- ja valuutavarudest.

(EPL/BNS)

EPL

Kolmapäeval,
11. augustil 1993

Dekoloniseerimine

Tänases lehes avaldame intervjuu Eestis tegutseva "Dekoloniseerimise Algatuskeskuse" esimehe Jüri Estamiga. Algatuskeskuse põhilise mõtte, kindlustada Eesti püsimine rahvusriigina, ümber vaevalt saab eri arvamisi olla. Sellisel on ju formuleeritud shiasuste ka Eesti põhiseaduses. Mida aga on vaja selle sihi saavutamiseks, selle suhtes on inimestel võimalikud arvamused lahkuminekud.

Loomulikult oleks hea kui osa Eestisse okupatsiooniväljalasumisele sealt lahkaks, hea mitte ainult Eesti rahvuslikust seisukohast.

Selline lahendus peaks olema loomulik ja soovitatav ka paljudele Eestisse sattunud muulastele. Tavalise väljarännu soosimises ei ole midagi erakordset. Ka Rootsil on oma programmid - kaasa arvatud majanduslik toetus tagasiinimisele - et hõlbustada naides Lõuna-Ameerikast Rootsi asunud isikute kodumaale tagasi-pöördumist.

Kaks sisserändajate gruppi Rootsis, kelle puhul on toimumud ka väga ulatuslik tagasiand on soomlased ja kreeklased. Varasemal perioodil algatas Rootsi ka näiteks Jugoslaavia majanduslikult koostööd selleks, et luua Jugoslaavia töökohi Rootsi tagasi siirduvatele "sisserändajatele".

Mõnes teises Euroopa riigis - näiteks Hollandis ja Saksamaal - on sellised programmid veel ulatuslikumad ja mõnikord makstakse sisserändajatele üsna suuri summasid kui nad lubavad maalt lahkuda ja mitte tagasi tulla. Eestil ei ole põhjust teisiti käituda.

Kui aga Estam väidab, et vägivalla ei tohi kasutada, samaseaduse eeldades, et Eestis pidevalt elavaid mittekodanikke võib diskrimineerida või saamisest järele jätta vastutulu mitte ainult isenda vaid ka üldiselt aktsepteeritud põhimõtetele rahvusvahelisele ja sisserändajate probleemide lahendamisel. Me võime müüdi väita, et Eestisse okupatsiooniväljalasumisele on "illegaalsed" immigrandid. On aga täiesti selge, et mingile sundkorras repatrieerimisele või Estami sõnade järgi "piitsa" kasutamisele ei ole võimalik saada rahvusvahelise nõusoleku ja tõealoleku ei ole sellise lahenduse poolt ka Eestis elavate eestlaste enamus.

Võib ju arutada kui suur osa ühe maa elanikest peavad kuuluma põhivärvuse hulka kindlustamaks selle maa püsimums rahvusriigina. Vastavale küsimusele on vaevalt võimalik leida ühest vastust.

Estami pakutud piir - 85 või 90 protsenti - on ilmselt väga kõrge. Selle järgi ei ohud näiteks Lätit enne teist maailmasõda rahvusriiki, lätsi oli siis rahvastikut umbes 75 protsenti. Seda viimast piirarvu, 75 protsenti, on välja pakutud siinima Eestis avaldatud kirjutes. Selline arv tundub realistlikum ja võimalik ka Eestis saavutatav mõne aastakümne jooksul.

Lahendada rahvusprobleem Eestis radikaalselt Narva linna loovutamiseks, on Estami isiklik arvamus ja tõealoleku ei jaga seda ka mitte dekoloniseerimise algatuskeskuse enamus. Eesti ametliku seisukohaga, mille järgi tuleb taastada Rootsi rahus määratud piir, on see avaldus ilmses vastuolus.

Põhimõtteliselt peaks olema võimalik ka piiride küsimust arutada. Vast mitte Narva vastu, küla aga osaliselt praegu Venemaa poolt annekteeritud alade suhtes. Vastavastavale arutelu eeltingimuseks on aga, et Venemaa tunnistab Rootsi rahu järgse piiri õiguskohasuse.

Veel ühe Eesti osa Venemaa loovutamise ettepaneku väljalüütuine, ei saa aga hetkel mingil juhul olla kasulik Eesti-Vene läbirääkimiste käigule.

A-NS

Margaretha af Ugglas
visiidile Lätimaale

Rootsi välisminister Margaretha af Ugglas külastab 11. augustil Riit.

Ta arutab Läti uue valitsuse esindajatega Euroopa Julgustuskonverentsil üles võetud küsimusi, mh. Vene

vägede tagasitõmbamist Läti territooriumilt. Vaadeldakse ka muulaste olukorda Lätis.

Välisminister af Ugglas arutab oma Läti kolleegi Georgs Andrejeviga ka edaspidiseid suhteid Rootsi ja Läti vahel.

Eesti uued TV-kanalid

TALLINN (EPL) - 1. augusti õhtul kell kaheksa algustas endise Venemaa televisiooni kanalil oma saatetuid uue kommertsjaan ETVTV. Telekanal on "Eesti Video" ja Rootsi telekanal "Kinniseks ühisööst. Augustis edastab ETVTV saatetuid 3 tundi päevas, edaspidi kavastatakse iga kuu saatetega pikendada ühe tunni võrra.

Vastavalt litsentsile on uutel kanalitel õigus edastada reklaami ainult 7% saatetunni kohta. Koos ETVTV-ga alustas iseseisva tekega Lätis 1000 ka Reklaami TV, kes saab saatetega Ostankino kanalil laupäeviti ja pühapäeviti. AS-Le Taski kuuluv telejaan, vaatamata lepingule Peterburi kanalil kasutamiseks 1. augustist saatet ei alustanud.

Tagasiastunud Hain Rebas:

Jüri Toomepuu õhutas relvastatud ülestõusule

- Valitsus oleks pidanud käituma massiivsemalt ja selgemalt, ütles Hain Rebas: "Eesti Päevalehele" pärast oma lahkumisavalduse saatmist Eesti peaminister Mart Laarile.

Ag valitsus ajas asju passiivselt.

Ma olen kriitiline Trivimi Velliste suhtes, kes ei suutnud kiiresti ja jõuliselt reageerida. Ma olen ka kriitiline justiitsminister Kaido Kama suhtes, kes ei tahtnud avalikult esineda. Aga tema tuli muidugi samast ringkonnast kui Pullapää massu väime isa Kalle Elter.

Hain Rebas ei mõista hukka aga ainult valitsust. Veelgi rohkem paneb ta pahaks nende Riigikogu liikmete tegevust, kes käisid eraviisiliselt Pullapää avaldust ja õhutusõud tege-mas.

Jüri Toomepuu ja Katrin Linde õhutasid relvastatud massu. Mida Made seal tegi, ma täpselt ei tea, kuid mul on kahtlused.

ERSP esimees ja riigikogu liige Ants Erm tegi kogu massulistega koguni ühisavalduse.

Hain Rebas selgitab massu tausta järgmiselt:

- Järgriikkompani tegi kaks avaldust, 25. ja 27. juulil. Teises avalduses kutsuti ka teisi osalema relvastatud massus. See oli trükitud laserprinteril, mida neil seal ei ole. Ilmselt on selle üleskutsu taga poliitilised jõud, kes tahavad segadusse loorberite vastu.

Milised üld need poliitilised jõud?

- Seda uurib kaitsepolitsei.

Nüüd on järgriikkompani enmast jälle allutanud kaitseväele. Kas ei oleks konflikt võimalik lahendada läbirääkimiste teel?

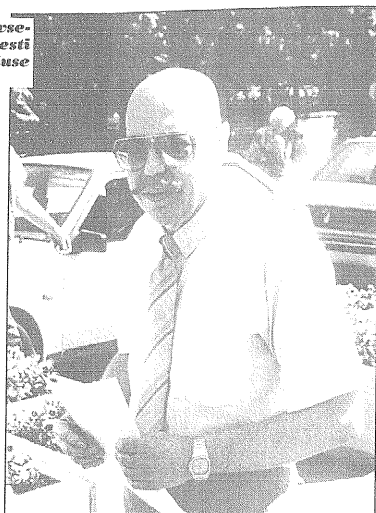
- Kompani juhud võtsid tagasi 25. juuli avalduse. Seevastu 27. juuli avaldus on veel jõus. Sisuliselt on asi külmutatud. Valitsuskomisjon on asja uurimiseks kaks nädalat. See tähendab, et midagi otsustavat ei juhtu.

Mis osas on valitsus vastes käitunud?

- Valitsus oleks pidanud järgriikkompani meestele esitaks selgeks tege-ma, mida nende käitumine sisuliselt tähendab ja peale selle neid hoiatama. Valitsus oleks seejärel pidanud oma seisukohaga jõuliselt välja tulema. Just kabinet, aga mitte igasugused isehakanud lepitajad ja poliitiliste loorberite lõikajad, oleks pidanud võtma initsiatiivi enda kätte.

- Initsiatiivi võtmine poleks muidugi tähendanud mingit verevalamist. Minu oma poeg Juhan on Kuperjanovi pataljonis, keda tõenäoliselt oleks seal juhul jälgivate vastu saatetud, ma ma muidugi ildele ei sooviks.

Lõpuks esinevad siiski peaministri kutseläinud Trivimi Velliste ja kaitsevägede juhataja Aleksander Einsel avaldusega televisioonis.

JÜRI TOOMEPUU

Konflikt oli Hain Rebase jaoks eriti raske, kuna sellesse sekkus tema partei, ERSP juht Ants Erm, kes tegi ühisavalduse koos järgriikkompani juhi Asso Kommeriga.

See lõi olukorra, kus kõik kolm ERSP ministrit Andi Meister, Lagle Parek ja Hain Rebas vastasid omamoodi avaldusega. Lõhe ERSP-s, mis tuli avalikult ette selgelt seoses partei suhkoguga, kas valiti uueks juhiks Ants Erm,

siisenes veelgi. Küsitav kas erakonda on ildele võimalik tulevikus koos hoida.

Hain Rebas: "Pullapää ja Paldiski sündmused on parempoolse lapsehaiguse. Kahjuks ei saa noored sõdurid sellest aru."

Mult küsis üks noor poiss, et kuidas tema saab Eesti riiki ohustada, kui ta kaitseb eesti ettevõtjaid vene mafia vastu?!"

ÜLO IGNATS

Mis või kes on BNS?

ETA (Eesti Telegraafiagentuur) on pärit vanast Nõukogude ajast ja vastab Rootsi oludes TT-le (Tidningarnas Telegrambyrå).

See on nüüd müügil, kuid huvi selle ostmise vastu on piiratud, kuna paljud head ajakirjanikud ja fotograafid on sealt põgenenud. Vaevalt on erilist kasu sellest, et ETA hiljuti sai uue juhi, "The Baltic Independent" peatoimetaja Tarmu Tammeri.

Seevastu on BNS (Baltic News Service) uue asutus, mis ehk pole ni hästi tuntud, kuigi "EPL" juba pikemat aega ka kasutab selle materjale. BNS asutati 1990. aasta aprillis, kui grupp Moskva ülikooli tudengeid, kelle hulgas oli ka baltlasi, otsustas hakata levitama teopärast teavet sündmustest Baltimaades. Algatusgrupp kuulus ka BNS-i praegune president Allan Martinson.

Grupp kasutas algusest peale moodsaid sidevahendeid. Tänu sellele, et aeg oli õige, oli grupil otsekohene ed. TASS oli kaotanud usalduse ja maailmapress tahis saada uudiseid Baltikumist.

Algatusest rühmast sai Eesti-Rootsi ühisettevõtte INFO allüksus. (INFO juhatuse esimeheks on Andres Küng ja Viktor Siitlast selle asjaajaja direktor.) Seejärel muutus BNS aktsiaseltsiks, kus INFO omab umbes kolmandiku aktsiatest.

Praeguüks on BNS-i ametis umbes sadakond inimest. Balti riikides tegutsevad bürood, Moskvas ja Kaliningradis korrespondendipunktid. Töökeeli on viis - eesti, läti ja leedu, inglise ning vene keel. Päevatoodang umbes 100 sõnumit eesti keeles ja umbes 60-70 vene keeles.

Praegu kaalutakse esinduste avamist Tartus, Pärnus ja Narvas.

Suur investeeering 'Salvosse'

Eesti suurim plastmasstootete valmistaja, riiklik aktsiaselts Salvos sai 10 miljoni dollari suuruse investee-ringu Itaalia sportlari-vete valmistajalt HTM Sport.

Nimetatud kaks firmat on moodustanud ühisettevõtte, mis hakkab aastast tootma 400 000 paari slaalimisuisutamise saapaid.

Loodud firma, nimega HTM Sport Estonia, aktsiaselts omab 70% Itaalia pool ja ülejäänud 30% kuulub "Salvosse".

Nagu ütles "Salvos" peadirektor Aleksei Nõmmaa on Itaalia partneril üld korral lepingu järgi õigus ära osta kuni 90% uue firma aktsiatest.

"Salvos" spetsialistide sõnul püütakse selle aastal toota umbes 180 000

paari suusasapaid. 400 000 paariini loodetakse jõuda kolme aasta jooksul. "Salvos" on siiani igal aastal tootnud umbes 2,5 miljoni USD-i eest mäesuusasapaid.

Enzo Predina kompaniist HTM Sport arvab, et edul korral suudetaks hoi-vata kuni 7% maailmatrust selle alal. Siis võiks aastakäive ulatuda kuni 18 miljoni dollarini.

FOREX-i müügihind Stockholmis
9. augustil 1993
100 SEK = 166,67 EEK
Enamik panku võtab vahetuse eest ka teenustas.

DEN HÅR
TIDNINGEN
ÄRTS-
KONTROLLERAD

Tidningsstatistik AB Tel. 06 623 94 00

EESTI PÄEVALEHT
ESTNISK DAGBLADET

Vastutav väljandaja (navigeeritav): Sven Arar Reiman; vastutava väljandaja asendaja: Paul Laan
Toimetuse juht (toimetuse sekretär, vastutav): Ülo Ignats, Arar Reiman (peatoimetaja)

Telefonid:
Kõnlemised ja tellimused: 0021 84 46
Toimetuse: 0021 42 72, 0020 19 12
Postiaadress: Eesti Päevaleht, Box 477, 101 29 STOCKHOLM 1
Telefaks: 0021 11 42
Toimetuse aadress: Stockholm Eesti Meie, Wallingatan 4, 4 treppi

TELLIMISSHINNAD:
Aasta (ka Eestis)kr 630,-
Termin (4 kuu)kr 250,-
Kuukr 100,-
Euroopa, aastakskr 710,-
6 kuudkr 400,-
Mujal, aastakskr 790,-
6 kuudkr 420,-

Lehe tellimise postirohi nr 15 67 70-6
Lehekülgedes 50 veng/mm
Arvutatakse 90 veng/mm
Kõnlemiste lisandus kaalumaks 25 %
Kõnlemiste arvutuse postirohi 60 59 00-6
Väljandaja EESTI PÄEVALEHT
ÕRULAGS AB
Trükkija Eestlanna-Kirjastus
Tryckeri AB Eskilstuna 1993
ISSN-1609

Jutuaamine Alan Morley-Fletcheriga Briti majandusteadlane konsultandina Tallinnas

Eestis töötab praegu üha rohkem meie välismaal sündinud noorena põlve inimesi oma vastavatel erialadel. Üks neist on Vabadussõjas sõlmapaistunud sanitar-kindral Artur Lossmani tütrepoeg Alan Morley-Fletcher. Euroopa Ühenduse (EEC) teenistuses olev majandusteadlane. Varem on ta olnud rahvusvahelise õlikontserni Shelli esindaja Austraalias, Hongkongis ja viimati Helsingis.

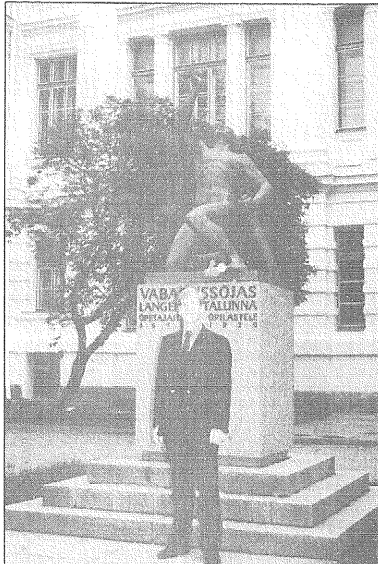
Tallinnas tegutseb juba veidi eesti keelt rääkima hakanud briti kodanik "Phare"-nimelise projekti, mille sihi on tööstuse erastamine ja restruktureerimine. Morley-Fletcher on käesoleva aasta veebruarist selle projekti koordineerija Eestis. "Phare", mida nimetatakse ka "The Baltic Framework Agreement" ("Balti Raamkava Leping"), tugineb konsultantidele kõigis kolmes Balti riigis. Näitena EEC tegevusest Baltikumis võib tuua hiljuti Eesti ja Euroopa Ühenduse vahel sõlmitud 10-aastase tähtajaga lepingut kalanduse alal. See lubab Eesti ja teistele Euroopa liikmesriikide kaluritele ligipääsu üksteise turgetele ja Läänemere püügi-aladele. Alamiitmekülge tegevus viib teda sageli lennuteel ka Riiga, Kaunasesse, Viinusse, Berliini ja Brüsselisse.

Tema ema Nora Lossman, kes pärast sõda abielus briti koloneli David Morley-Fletcheriga, asudes elama Londoni, tegutses kaus aega suures põgenike abistamisorganisatsioonis The British Council for Aid to Refugees, töustes seal vastutavale kohale. Aastail 1946 kuni 1965 elasid Morley-Fletcherid Nigeerias ja Kenyas, kus ka sündisid Alan-Jaan ja kindral. Tema kadunud isa ei seal Colonial Development Corporationi teenistuses. Andekas nooruk sai stipendiumi Etoni Kõlledžis ja hiljem Cambridge'i ülikooli, mille lõpetas majandusteaduse ja vene keele alal.

Ta on abielus kreeka mitoloogial professori tütre toga, kellega tutvus Austraalias. Peres on kolm kolmeaastast last, pojad Mark ja Peter ja tütar Katrina. Vanem poeg on juba stipendiaadina Etonis. Juulis pidi pere koos vanemaga saabuma Tallinna, et veeta suvepuhkust purjetades Läänemerele.

Jutuaamisel Alaniga tema Tallinna kodus Niguliste kiriku vahetus läheduses kuuleme, et tänu tema kadunud vanemale-vanaisale Maria ja Artur Lossmanitele, kes elasid pensionis Alani vanematekodus Richmondis, on ta eesti keelega niivõrd harjunud, et saab kõnelustest juba palju aru. Ka on vanaisa tema jutustanud eesti ajaloo ja iseseisvusaast.

"Olen juba külastanud oma vanavanemate mõisat Rapla piirkonnas, mis jättis väga kurva mulje. Tartus olen kohanud oma sugulasi põllumajanduse ja botaanika abiprofessorit Anne-Liis Sommerad ja tema vendade tüdruk Mart Eilangot. Oma töö tõttu olen pidevas kontaktis siinse rahu-

KINDRAL ARTUR LOSSMANI tütrepoeg Vabadussõjas langenud kolnoorte ja õpetajate ausamba juures. (Foto: KARIN)

majandusministeeriumi ja reformiministri Lia Hänniga. Minu leping on aasta peale, mida saab pikendada kui meie projekt on edukas. Minu perekond pooldas otstarbekohasemaks, et minu naine praegu elab koos lastega Inglismaal, kuna oleme ju nii kaua just kohtu- ja poliitilistest poegadest eraldi elanud. Lõpliku otsuse teen tuleval aastal.

"Ma räägin natukene eesti keelt," jätkab Alan meie ingliskeelset vestlust. "Soomes elades õppisin kolme aasta jooksul ära soome keele, mida ka siin saan kasutada. Soome keele abil saan päris hästi hakkama."

Edasi jutustab Alan, et põnev on tema aeg Austraalias suure naftakriisi ajal. Ta reisib seal palju, ka Vaikse Ookeani saarestikus, näiteks Paapuas Uus-Gineal kui see iseseisvaks sai.

"See oli fantastiliselt ainulaadne elamus. Nüüd 15 aastat hiljem elan sama läbi oma ema kodumaal."

Küsimusele, kas eestlased siin mäletavad tema vanaisa, kindral Lossmani, vastab Alan, et isegi noorema põlve inimesed tunnevad tema nime, samuti valitsusliikmed, kes temale on näidanud "Eesti Entsüklopeedias" vanaisa elulugu. "Katsun Eestit põhjalikult tundma õppida."

Olen juba olnud Narvas, Tartus, Pärnus, Valgas ja muidugi Raplas." Alani arvates on Eesti teistest Balti riikidest suure sammu võrra ees juba ainuiksina oma rahareformi tõttu. "Riias pean ikka veel maksma dollarites, aga seal on kesklinna hotellide standard eriti kõrge," lisab briti majandusteadlane.

Intervjuu: KARIN SAARSEN

Tartus alustatakse busside tootmist

Riigiettevõtte Tartu Autoremonditehas on asutunud ühisettevõtte koos Rootsi Scania ja Briti firma Duple Metsec. Koos hakatakse valmistama busse Balti turu jaoks.

Uue ettevõtte nimeks saab olema Baltscan ja tootmises hakatakse kasutama Scania alusraame ja briti firma keredetaile,

ütles Tartu Autoremonditehase direktor Oliver Pares.

Tema sõnade kohaselt tulevad Tartus toodetud autobussid lääne analoogidest palju odavamad.

Baltscan peaks tootma 100 kuni 120 bussi aastas. Balti riikide vajadus autobusside järele peaks arvestuste kohaselt olema umbes 250 masinat aastas. (BNS).

Leedu korvpalliklubi sai eestlasest treeneri

Kaunase korvpalliklubi "Zhalgiris" sai endale uue peatreeneri, kelleks on Eesti korvpallimeeskonna viimane peatreener Jaak Samumets.

Lepingule kirjutati alla 28. juulil Kaunases. Koos Samumetsaga läheb rahvuskoondisest Kaunasesse ka Gert Kullamäe, kirjutab nädalaleht The Baltic Independent.

Samumets on kunagi ise "Zhalgiris" eest mänginud, samuti olnud N.Liudu koondise mängija. Hiljem usal-

dati talle Eesti rahvuskoondise juhtimise. Eelmisel aastal töötas ta treenerina ühes Soome klubis.

Koos "Kalevi" peatreeneri Riho Soonikuga valmistavad nad rahvusmeeskonda ette ka Euroopa Meistrivõistlusteks, kus Eesti saavutas teatavasti tubli kuenda koha, hoolimata sellest, et üks võitmeängijatest Tiit Sokk Samumetsa ei osalenud.

Samumetsa kandidatuuri "Zhalgiris" peatreeneri kohale lootsid teiste hulgas ka Arvydas Sabonis, kes praegu mängib Real Madridi värvides ning Sergejus Jovaiša, kellel tuleb peagi asuda Hollandi meeskonnas BG Hagen treeneri kohale.

Peterburis avatakse eesti kool

Eesti kultuurilühing Peterburis ja Eesti saatkond kavatsesid linna elavatele eestlastele lastele avada kooli. Arvestuste kohaselt elab Peterburis ligikaudu 4500 eestlast.

Linnavalitsuse haridusosakond on plaani heaks kiitnud. Eesti Kultuuri- ja Haridusministeerium on lubanud koolile oma abi.

Esimisel õppeaastal piiratakse eesti keele ja ajaloo, kuid järgmisel aastal alustatakse juba kooliprogrammiga täies mahus.

Mõned aastad tagasi avati Eesti kool Moskvas sealse Eesti saatkonna juures.

Mõttevahetus

Keel on ühiskonna peegliks

Avaldame järgnevalt katkendi Eesti keeleteadlase J.V. Veski päeval Tartus, 27. juunil peetud ettekandest.

Keel peegeldab ühiskonda, ka kõige rangem keelepoliitise ei või panna keelt liikuma mingis muus suunas kui see, kuhu kogu meie kultuur on minemas.

Kui kultuur ameerikaniseerub, siis teeb seda ka keel. Kui kultuur madalduv ja labastub, siis juhtub see sama ka keelega, kui kultuur ei ole haru ja võimu kõrval enam tähtis, siis me võime keelekultuuri ohihusse üksikõik kui pikki lugusid kirjutada, aga see ei lähe ühiskonnale korda.

REET KAASIK

Nalja kah!

Majaperemees uuele tüdrukule: "Kõik on küll väike, aga sellise kõrge tütri juures te nagunii tihti süia ei keeda."

Kohtunik kaebelusele: "Teie pika karistustee järele, neid on telli juba olnud 24, oskate ehk arvata, mis teid seekord ootab."

Kaebelune: "Tõenäoliselt 25. juunel."

Otsimine

Otsitakse Erik Allikut, sünd. 5. märtsil 1924 Pärnus. Isa nimi oli Anton, ema nimi Olga. Kes temast midagi teab, palutakse teatada üle aadressil: Mr. Clint Summerhill, 22 Mastons Rd., Karangi, NSW 2450, Austraalia.

Metsakodu üritused

Metsakodu avas oma suvise perioodi juba mai algul umbes kuus kuu kestvaks aktiivseks tegevuseks. Pidulikumat väringut tänavu suvisele tegevusele annab Metsakodu 40. sünnipäev.

18.-20. august. Küllaliskirjutus: Fagerhults Elektriska konverents.

21. august. Metsakodu talgud. Vahitõugu.

28.-29. august. Metsakodu 40-a. sünnipäev. Maleva Nõupäevad.

18. september. Pensionäride Sügispäev.

Alates Suviharjapeost on avatud Lend Lääne Tares näitus "40 aastat Metsakodu".

Stockholmi üritused

Eesti Kultuuri Koondises registreeritud üritused:

Teisip. 17/8 kl. 13 EPÜSi kokkutulek teenindusmajas "Väderkvarnen", Brunnsg. 26.

Reede 3/9-20/9 Ilme Soonselma avastav lühid näitus E. Majas. Avamine kl. 18.

Teisip. 7/9 kl. 14.15 EPÜSi kokkutulek Eesti Majas.

Kohalik elu

ESKILSTUNA

Koor Eestist Laste lalutukoer "Lootus" Tallinnast külastab ESKILSTUNAT 16. augustil. Esinemine on kl. 14. Turul. Vastuvõtjaks on kohalik Misjonikirk. Loodame, et kõik kaasmalased kasutavad juhusst ja tulevad väikesed kultuurisaadikud kuulama.

Pensionärid ESKILSTUNA eestis pensionäre sügisene tegevus algab 18. augustil kl. 14. uutes Eesti Kodu ruumides, Kungälväng 12, endises laste päevakodus. Sügis- hooaja tegevuskava on kavandamisel, kuid loodetakse, et pilimehed abistavad ühislauludega. Kõik endised ja uued liikmed on teretulnud.

GÖTEBORG

EK puhkeseajad

Eesti Komitee Göteborgi osakond on augustikus puhkuste tõttu avatud kaks päeva nädalas, teisipäeviti ja kolmapäeviti kl. 8-15.

STOCKHOLM

Koguduse väljasõit EELK Stockholmist koguduse väljasõit toimub pühapäev, 22. augustil. Jumalateenistus leiab aset Liidingö Breviki kirikus kl. 11, millele järgneb kohvilaua. Registreerimine kohvilauale kog. kanteleise enne 19. aug., telefonil 08/21 32 77.

SESKIJÄRVE

Lennuväepoist Lennuväepoiste Klubi saunapäevad on laupäeval, 21. ja pühapäeval, 22. augustil. Veteraniid ja nende sõbrad on südamest teretulnud. Osavõttu palutakse teatada kas Heinole, tel. 08/31 49 22 või Olevile, tel. 08/50 165 82. Seskijärve telefon on: 0158/330 12.

TORI KIRIKU KELLA õnnistamine 2. mail 1993. Fotol näha Udo Petersoo Torinost, 6p. Vaga New Yorgist ning Tori kiriku õpetaja. Kell on valatud Sigtunas ja kingitud Uppsala koguduse poolt. (Foto: Lembitu Reio)

5 Sigismund ja Karl

Pärast oma isa Johan III a. 1593 surma tuleb Poola kuningas Sigismund Rootsi, et lasta end kroonida ka Rootsi kuningaks. Kohe alguses tekivad vastuhoid rootslastega, kes hoiavad rangelt kinni oma luteri usust ja Uppsalas on vastu

võtnud otsuse, et sellest kirkutest ja koolides ei saa mingil viisil taganeda. Umbusk Sigismundi vastu on ka mitu suurt.

Meile õpetati omal ajal koolis, et tõlmutas katse liita riikist ja harridud Rootsiist vaese ja harimatu Poolaga.

KARL IX. Kuningas jäi aastatega hõredajooksuks ning sidus seetõttu kolm hõredat lokki laubale kokku patiks. See oli veider kontrast mehikule ning tussale jookslele.

See aspekt oli muudigi vale, pigemini olid jõusuhet vastupidised. Rootsi oli ikkagi "metsatagune" vaene, mahajäänud põllumajandusega riik. Poolas leidis sel ajal küllaldaselt jõukust.

Rootsi aadlikud jagunevad kuningasse suhtumisega kaheks. Eriti rasked konfliktid on Sigismundil oma onu hertsogi Karliga, kes on noorim Gustav Vasa poegadest.

Sõjalisel kokkupõrkel kahe "erakonna" vahel algavad Soomes, mida valitseb Sigismundi äge pooldaja Klas Fleming. Asevalitseja range režiim kutsuab välja a. 1596 soome talupoegade mässu, mille keskseks on Lõuna-Põhjamaa. Mässu kutsutakse "nuta-meeste sõjaks", kuna talupoegadel pole paremaid relvi. Aadlikke tapvad ja mõisaid põletavad talupoegade jõud kaotavad Klas Flemingi vägedele, kättemaks on verine. Talupoegade mässu taga on hertsogi Karl käsialased. Klas Fleming sureb ja hertsog Karl taastab Rootsi riigi võimu Soome üle.

Kodusõda levib peaaegu Rootsi. Sigismund tuleb Poola vägedega, aga ei suuda võita hertsogi Karl vägesid. Sigismund on sunnitud a. 1599 Rootsi troonist loobuma. Hertsog Karl saab riigihoidjaks ja aastast 1604 Rootsi kuningaks.

Jäi loomata kaksikmõnarnia Kesk-Euroopas, mis oleks edaspidi olnud vastukaaluks Venemaa kasvavatele ambitsioonidele lääne suunas. Venemaa õnnestus saajad hiljem suruda küll Rootsi ja Poola vahel ning tungida välja Läänemereni.

KAHS SÖRME Pühakirjal annab Sigismund kuningavannet Uppsalas lossis 1594. a. Kuningas istub Poola vapiga kaunistatud baldahhiini all ning tema kõrval on kaks pikki koppi, kes on astunud oma mitrad laule. Kuninga ees dikteerib vannet Erik Sparre. Nende ümber istuvad nõukogu liikmed eesotsas hertsogi Karliga.

Uus kuningas on väga range tema vastu tõotanud või sõdinud aadlike vastu, neid hukatakse suurel hulgal. Muus osas käib kuningas oma isa radadel – korraldab riigi majandust, ehitab kindlustusi. Eriku ja Johani renessanslik pillimees on mõõdas. Karl loobab oma pojale Gustav Adolfile ja kuulutab, et viimane teostab selle, mis isal pooleh jäänud.

Liivimaale on kodusõjast Rootsi-Poola sõjaks paisuv konflikt katastroofiline. Pikemat aega (ligi 40 aastat) sõdadest riistatud maa

peab taluma uute sõjavägede hävitustööd, varanduste rekvireerimist, meeste vägivaldset sõjaväkke võtmist. Mitu korda rulluvad võitlevad väed mööda Liivimaa põhjast lõunasse ja tagasi.

Alguses on edu rootslastel, kes hertsog Karl juhatusel tungivad a. 1600 Riia alla, aga on sunnitud jälle tagasi tõmbuma. Talvel 1601-2 sureb Liivimaal palju inimesi nälja ja külma kätte.

Rootslaste uus rünnak lõunasse lõpeb Kirchholmi juures Riia lähisel katastroofiga. Rootsi jalamehed

ei suuda vastu pidada Poola ratsaväe rünnakule. Kord on kogu Liivimaa jälle Poola lake valduses.

Vahepeal sõlmib Rootsi Venemaa abistamislepingu, sekudes Venemaa sisetülidesse. Rootsi väed tungivad kord Moskva liigdale, kuid on sunnitud jälle tagasi tõmbuma, soome sõjamehed keelduvad kaugel võõral maal sõlmimast.

1611 troonile tõusnud 17-aastane Gustav II Adolf pühis isalt sõdadesse mässu, väeasestunud ja kaotilises olukorras riigi.

AI

• Vastukarva

Keege riigimees - kollevalt öeldud: "See ei tee midagi, et vaenlased kallale kipuvad. Pajui hullum on, kui oma mehed või kogu niigirid truudivust murruvad."

Andres arvas, et nüüd peaks Lenin end hauas mitu korda ringi keerama. Viimane hoop oli, kui seni truu jänger Fidel Castro nõudsmata parteitruuduse dollarite vastu maha müüis ja käsis rahval hakata valitust maale sisse tooma.

Kodutuks on jäänud Lenin, arvas Andres. - Nää, linna võtsid juba tükk aega tagasi käest ja andsid jälle Peetrile. Hiinlased ehitavad ärsid üles nii et laksu. Ja kui nüüd ka Castro... Ei tea, kuidas kujudega jääb? Kas võtavad Kuubal kujud maha.

- Eks Narvas ja Sillamäel ole veel üleval, tähendamine meie. - Seal ju tahetakse elada eesti krooniga, aga vene valitsusega. See ei lähe kokku.

Küllal hiinlased seda ka varsti märkavad, kuulutas Andres. - Pane tähele, küllal tuleb kuskilt niisuguse teadlane, kes avastab, et Lenin tegelikult annu on kapitali armanud. Temast on ainult valesti aru saadud. Pikapeale vähest tuleb Lenin jälle rahatahtedele tagasi. Vene rahaga on ime-

lik lugu. Vanad rahatahked enam ei maksa, aga uusi ei ole. Eesti rahva vanasõna ütleb, et ei maksa vana kaevu enne sülitada, kui uus valmis. Kui (saar Boris oli puhkusel, siis selid hakkasid sülitama...

- Puhkamine ja välismaa reisid on kardetavad asjad Vene riigi peadele. Nää, Nikita käis hoolega välismaal, kui tõmmati tagasituleku ajal troonist miku alt ära. Peeter oli krepisim mees, jõudis õigel ajal koju ja hakkas streilitseid päid maha raiuma. Seda tööd ei saanud ju lääne pool teha. Eks tal käed sügelesidki vähest niisuguse mehetöö järele. Riigivalitsejad on ju mitmesuguseid käsitöid hõlbyks valinud. Üks rootsi kuningas ütles treipringil, teine tehti teatrit. Oli ka neid riigipäid, kellele riigi valitsemine oli ainult ajaviiteks.

- Nagu sel Raudpeal, kelle peategevus oli sõjapidamine

Soomlased on hakanud nüüd huvi tundma, kuidas praegu on oiet kahe vennasrahva vahel. Kas veel sarnasust või on see aegade jooksul kadunud, sest viimase poole sajandi ajalugu on ju olnud väga erinev.

Soomlane kirjutab, et keeleskuses on eestlased

soomlastest ees - tänu pildikastile. Meie oleme ka mitu pidanud ägedasti keeli õppima. Matti on viimase ajani ajanud rootsi keelega läbi - aga nüüd hakkab seda ära pigima.

Mis soomlaste meelst erinev on, see olevat humor. Kirjutab teadlane:

"Eestlaste huumorimeel on erinev. See ironiseerib asjad pahupidi, naerab sellele, mille puhul soomlane nutaks. Naerab väga sageli isenda üle, nii et parim tõlki ei oska seda tõlkida.

Soomlane ei saa sellest huumorist aru, sest see põhineb kogemusele, et kõi-

gele peab vahel naerma. Soomlane mäletab asju, millele ei sobi naerda."

Selle kohta võib öelda, et soomlastel on olnud kindel seljatagune - vaenlane tuli ainult ühelt poolt. Eestlased - nagu teisedki rahvad saklaste ja vene laste vahel - on elanud tulele palj ja leitud, et vahel pole muud teha kui naerda, maailma üle ütle, teha pilu, ironiseerida. See on Vahe-Euroopa poolelil sunniiviisilise katse, kangeast vähemalt vaimu poolest ja pilkeliselt üle olla.

Pilge on nõrga relvi. Sellega ei tapa, aga torked on vahel valusad. Sellepärast on pilkamise vastu

kõik režiimid väga ägedad. Ja on pilge samade režiimide alla kõige lopsakamalt õilmitsetud. Niipalju anekdooti kui Stalini ja stagna ajal, pole meie maal ja meie rahva hulgas ilialgi kuulda olnud.

Hull lugu küll! Oled teise vastu maad rõhnuud, aga see suumib tšestab isennast tutist, kerik sinuust kõrgemale ja irvitab su üle!

Kavalad võimumehed väidavad, et pilge midagi ei tegevat, korjavad koguni karikatuure ja anekdooti. Niimoodi vähemalt räägikats Pilsudski kohta. Hjalmar Mäe on ka mõned enda kohta räägitud anekdootid mälestustes ära toonud.

Päris kaval mees ja rahvas pilkab ka ennast. Näitab, et too relv käsitajale endale midagi ei tee.

Jaa - Moische on lõunale kutsunud ja jutustab pärast:

"Halb söök oli, oi, kui halb! Aga kui ma koju jõudsin, märkas, et Jähele oli mulle halva olemise eest siiski tasunud. Kune puuetaskus olid nõbelusikas ja hõbekahvel..."

Hästi komulise minaga Moische vaatab peeglist ja arutleb:

"Rabi võib küll öelda, et Jähele tegi inimese oma näo järele. Aga mina küll ei usu, et Jumal näeb niimoodi välja."

Kui nüüd neis lugudes ei peegeldu antiseitmitust, Aga need on ju juutide oma jutud!

Tõlmutanud

Ehitustööd Eestis on vähenenud

Eestis-töödetsid tsemendil järele on nõudmine vähenenud 800 000 tonnilt 1988. aastal 150 000 tonnile sellel aastal. AS Kunda Tsemendi juhatuse esimehe Aadu Kana sõnul ei ole vabrikutöödangule praegu turgu ei Eestis ega Venemaal.

"Ajad on rasked ja eriti palju Eestis ei ehitata," arvas Kana. Kunda tootangust läks kunagi Venemaa 300 000 tonni ajal aastal, praegu nõudmine puudub, kirjutab ajaleht *The Baltic Independent*.

Hoolimata sellest on väljaveatad lääne turgudele üsna lubavad. Aadu Kana sõnutsi on tehaselepinguid tsemendi ekspordiks läände kokku 400 000 tonni ulatuses. Enamus ostjad on Saksamaal, Briti saartel, Belgial, Lõuna-Aafrikas ja Brasiiliast.

Eesti mehed ja jaapani kondoomid

Juhtiv Jaapani kummi- ja plastmassitootja Sagami Rubber Industries tungi Eesti turule oma tuntud Suki-Suki ja Nakki nimeliste kondoomidega.

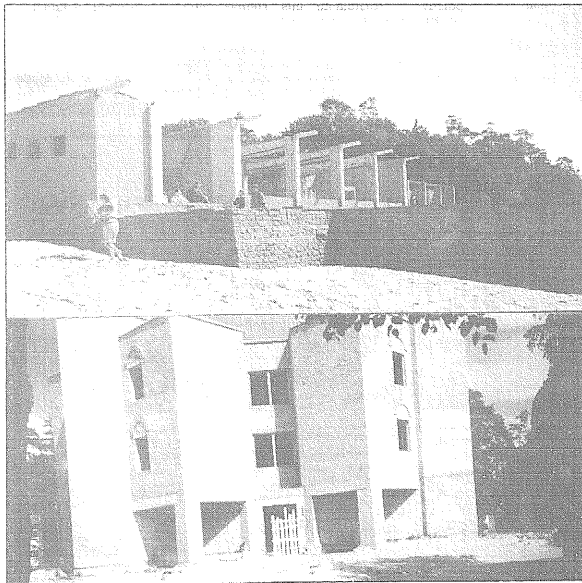
Jaapani firma tuleb Baltikum turule Nordic Sales Groupi nimelise aktsiaseltsi vahendusel, kes kavatseb esialgu osta kokku 300 000 preservatiivi. (BNS).

Narva-Jõesuu "ilu, uhkus ja au" armetus olukorras

"Eesti Päevaleht" avaldab alljärgnevalt fotomontaazhi tänapäeva Narva-Jõesuust, mis, nagu näha on fotodelt, on lüüdnud armetus seisukorras. Lisada võib, et Narva-Jõesuu alevi omavalitsust juhidavad suures üheksa muulased. Rahvusvähemuste usaldusmehe van der Stoepi sooviks on, et muulased, kes ei ole Eesti kodanikud, oleksid valitavad linnade ja alevite volikogudesse. Järelikult on ta sooviks, et Narva-Jõesuu ka edaspidi näeks välja nii, nagu alpool toodud piltidel. (EPL/HA).

TEGEMIST EI OLE mitte kuursaali sõja-järgse taastamisega, vaid hoopis remondiga, mis varsti võib tähistada 10-aasta juubelit.

SUVERESTORAN "LAINE" RÜÜSTATI. Nii nagu ta jäeti, nii seisab ta edasi. Alusmüür aga pärineb 1935. a. ehitatud rannahoonest, mis oli kavandatud arhitekt Eliel Saarineni poolt. (Foto üla)

Eesti telefonivõrgule ehitati uus keskjaamahoone. Kui välispartnoriga vaatama mindi, siis selgus, et hoone vajaks ainult umbes üheksa ruutmeetrit pörandapinda moodsa sisetehnika jaoks. Ja nii seisab impeeriv hoone vaikelt edasi. (Foto all)

Uudiskirjandus

Virve Orav:
NARVA-JÕESUU kodu-uurija pilguga.
Tallinn 1993. 144 lk.

Möödunud aastakümnel ilmus hulgaliselt maakondade, maastike, kodukandi raamatuid, osalt ainult kirjanduse vaatekohalt. Anti näpunäited matkajale, eriti toodi välja kirjeldatav ala ajalugu. Olukordadest tingitult polnud see ajalugu alati küllalt korrekne, palju oli rõhku pandud uemale tööstusele ja eriti "Isamaasõja" mälestusmärkidele. Välik kodukandis sündinud "kuulsate meeste" osas oli tingitud poliitilise tensiooni nouetest.

Nüüd oleks aeg, kas redigeerida ja uuendada olemasolevaid teoseid või kirjutada hoopis uusi.

Viimast teed on käinud Virve Orav. Ta esitab teose alguses Narva-Jõesuu ehk saksa keelse nimega "Hungerburgi" ajaloo varasematest aegadest peale (eel-

mainitud nimi esineb ürikutes a-st 1684).

Kultuurilugu on esitatud väga mitmekesisest aspektist ja väga põhjalikult, kogu aeg toetudes olemasolevatele ürikutele (mille hulka kuuluvad ka ajalehed). On arvestatud asula lähema ümbruskonnaga.

Kujutluse laialaialustusest annab mõningate tavalisest erinevate peatükkide loetelu: Lootsimeestus ja navigatsioon. Randlane ja meri. Tänavavalgustus. Rahvalaulud. Inimesed, kelle nimi ei kao aegade hõlma. Kirjanikud ja luuletajad. Muusikud ja lauljad. Lavakunstnikud ja teised.

Teos on rikkalikult ja hästi illustreeritud, värvifotodelt (mille tehniline kvaliteet ei ole autorist) saab kujutluse "rikaste meeste" ülespühitud vormidega suvilatest ja lihtsamatest avalikest ehitistest. Teoses esineb väga tervitatav (paraku taolistes teostes väga haruldane) isikunimede loetelu, mis kergendab teose edaspidist kasutamist allikmaterjalina.

Narva-Jõesuu suvitatud kultuuritegelaste nimistu on väga pikk. Nopiksime sealt välja ainult üksikuid.

Paul Keres, prof. Ludvig Puusepp, Valmar Adams, Beti Alver, Igor Severjanin, A. H. Tammsaare, Fr. Tuglas, Marie Under, Eduard Vilde, Henrik Visnapuu, Heino Eller, Miina Härma, Raimund Kull, Tuudur Vettik, Georg Ots, Adolf Vedro, Mari Möldre, Ruut Tarmo, Paul Pinn.

Räätgatske, et seal olevat suvitatud ka Marc Chagall.

Milline teine suvituskoht (Pärnu, Kuressaare?) võiks sel alal Narva-Jõesuuga võistelda?

1938 elas Narva-Jõesuus u. 1500 alalist elanikku. Praegu olevat seal 4300 elanikku, neist u. 15-20% eestlased.

Raamatu on kirjastanud autor omal kulul. Seda saab tellida, makstes sisse postzhirole 50 59 66 - 2, Inga Kann-Sirak raamatu hinna kr. 50 + postikulud kr. 10. Teos on müügil ka Eesti Kultuuri Koondises. Raamatu sisulise ja tehnilise kvaliteediga võrreldes on hind väga odav.

AR-GI

K	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										

Miljoniristsõnad

August 1993

Juuliku Miljoniristsõnade esimese auhinna ja ühtlasi Penninglotterietti loosi saab Lea Kask, Stockholm. Teise ja kolmanda auhinna Trisslooside näol saavad Helmut Eerma, Partille ja Alfred Piskute, Bromma. EPL tänab!

Järgnevalt augustiku Miljoniristsõnad. Lahendus peavad olema "Eesti Päevaleht" Stockholm-toimetuses hiljemalt esmaspäeval, 6. septembril.

Address: Eesti Päevaleht, Box 477, 101 29 Stockholm. Ümbrikule märkida "Miljoniristsõnad, august 1993".

PAREMALE:

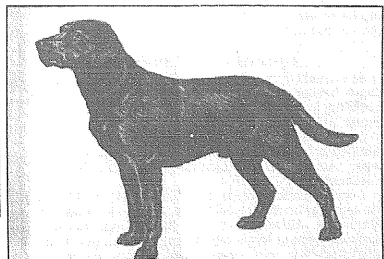
1-A esimene eesti naiseloolaja (eesnimega) 2-B esineb eesti rahvalaulus "Meil aiaäärne tänavas" 3-A kalapüügiirist 3-E Ameerika Häl 3-G kevadkuu 4-B linn Jaapanis 4-G tegelane Lutsu "Kevades" 5-A eesti naiseniini 5-D tuli meelde 6-B kala sisikond 6-F rahatühi Lõuna-Ameerika riikides 7-A "sina" mitmes keeles 7-C veesõiduk 7-H mehenimi 8-A asari Kanada (lüh.) 8-E mittevaimulik isik 9-B ülemlaul 9-E looma "huul" 9-I valukarje 10-A Eesti Vabariik 10-C Bildi kaasa 10-F lõppes, sai ... 11-A kasestohust jalanõu 11-F noorteorgi liikme 12-A kihelkond Virumaal 12-G osa kohanimedest Lõuna-Ameerikas 13-B illetahas Eestis 13-F rahatühi.

ALLA:

A-1 katsekamber A-8 tänapäev B-1 pühapäev B-6 eesti ürgne rahvalaulutüüp C-2 eesti mehenimi C-4 end. N. Liidu autodel C-6 keemilise elemendi väiksem osake C-11 perekonnapea D-2 nurgatempel D-7 ootamatu üllatus D-12 aastakoosolek E-1 rindama E-11 nimi eesti mütoloo jaoks F-2 õhtune valgus F-5 lõppsõna, näidendi lõppsõna F-12 üks "arbujaad" (nimetähed) G-1 tuhm, segane G-7 EPL-i kaastööline Eestis (nimetähed) G-9 kohusetähta G-11 kartliku H-3 mõistus H-6 imevedelik I-1 lõhkekeel I-5 kunagise Natsi-Saksa relvalük I-7 omaaegne kindlustusselts Eestis I-10 mehenimi J-1 valimiskirjandus J-11 ilmakear.

Juuliku Miljoniristsõnade lahendus:

L	A	R	D	E	P	O	N	I	K	L
H	E	L	I	S	T	I	K	L	A	
O	D	O	S	A	L	A	L	A	L	
R	O	O	T	S	L	S	I	D		
T	A	M	E	V	E	S	K			
U	R	I	N	E	G	A	E	D		
S	I	N	K	N	D	A	H	B	K	
M	E	E	D	I	K	A	A	E	L	
U	T	I	L	S	L	A	N	T		
S	T	E	R	L	I	N	G	A	S	
I	S	E	A	S	E	N	D			
C	E	A	K	V	E	D	U	K		
U	N	E	T	A	D	O	N	A		
S	T	E	R	I	L	N	E	D		

LABRADOR RETRIEVER. Ka Rootsi kuningal oli labrador, nimega Charley.

nud üht-teist positiivset balllast isesisuse kohta.

Kuid samas on ka teada, et ta püüab venelastega hästi läbi saada. Olgu nüüd sellega kuidas on, aga kui-

dagi imelik on siiski ette kujutada naeratavat Gorbatschovi, kes teeb Baltikule pai...

FANNY SIVERS

Miterrand ja tema labrador Baltik

PARIS(EPL) - Prantsuse president François Mitterrand armastab koeri. Praegu jookseb ja hüppab Elysées' paalet üks must labradori tõugu kutsu nimega Baltik.

Hiljutise Gorbatschovi Prantsusmaa-reisi puhul oli palju juttu presidentist ja tema koerast. Endisel N. Liidu presidentil on jäänud prantslastega head suhted ja tema visiti kommenteeriti põhjalikult.

Piltidelt sai näha, kuidas François Mitterrand Raisale tervituseks mis andis ning Mihhail pererahva auks klaasi tõstis. Ja koer Baltik käis ka rõõmsa näoga ringi ja liputas saba.

Mis motiivil presidenti labrador nii aktuaalse nime sai, ei ole teada. Milliseks tema isiklik seisukoht Baltik riikide suhtes on kujunenud, pole samuti päris selge. TV-s ja raadios on ta siiski maini-

• Perenaistele

Mälestusi koduaiast

On säilinud mälestuskilde minu varjastest lapsest - koduaiast Tallinna ääremail. See oli nagu värske aedvilja ait, millest varasüvest kuni hilisigiseni oli võtta aedvilju, kuid ka puuvilju, marju ja lilli.

Selleaegne aianduskultuur oli meie ümbruskonnas levinud, kuna heaks naabriks oli aednik, kes oma kütsehariduse oli omandanud Austrias ja kelle arendus äriaianduse oli paljudele eeskujuks.

Mäletan, et esimesed aedviljad olid ilusad punased redised ja õrnad salatilihed. Et salatilihed oleksid värskeuse karged, toodi need üppa alles viimastel minutitel enne muu toidu lauale asetamist. Kogu aianduse suhtumiseks oli keset aeda paigutatud luugiga kaev. Selle ääres oli suu tünn kastmisveega ja paar kastekannu. Lapsele öeldi, et kaevus on näkk, kes lapse tõmbab kaevu niipea, kui ta kaevuluuki kergitab.

Kaevu lähedal olid kartulivaod. Esimeste süviste kartulipesade maast välja sikutamine oli tähtis toiming. Kartulid pesti mullast puhtaks juba kaevu ääres, kasutades pesuvetti aedvilja kastmiseks.

Kartulid keedeti niu, et pärast vea äravalmistat saakult keedupotti tuletoomiseks, üheskümnisel. Nii sai tahedaid, muredaid kartulit, milleised serveriiti näiteks kuulaste Tallinna kiludega (praegu müügil Stockholmi turahoones), sibulapealsetega ja hapendatud piimaga.

Tasapisi järgnesid mitmetilki aedviljad nagu peenrakurgid, vahaod jne. Kuid pastinaaki meil ei kasvatatud, kuna selle asemel oli petersellijuur koos roheliste pealsetega.

Kapsapooli oli võrdlemisi suur. Pärast esimest külmaõõd (ei mäleta, mis põhjusel) algas kapsaste "sissetegemine" hapendamiseks. Nende hõõveldamine ja tünni tampimine oli mehe töö.

Niud on teised ajad ja teistsugused tavad. Tänapäeval on roostis kaubamajades aastaringset müügil kõik need nimetatud koduaia aedviljad ja veel palju enamati. Kuid värskeuse mitte nii kargeid, mürkidevabu ja aromaatsid kui neil suvepäevil, mil ema hõikas lapsele: "Ole pai ja too kaevu äärest sibulapealseid, aga ära kaevuluuki kergita!"

Lohukapsad

Lohukapsad, ehk hauekapsad on eestlaste enimmuistne toit. Selleks võeti väiksemad, s.t. mitte täiskasvanud (noored) kapsapaeid ja puhastati välistest lehtedest, mis sageli olid kapsasööstest ahtunud. Kapsa juurik lõigati välja ja kapsad keedeti poolepohmeks. Siis pandi nad nõrguma ja jahtuma, misjärel laoti kihtimisi puutünni.

Igale kihile raputati pisut soola, 1-2 liitrit ja kiiremaks hapnemiseks tilgutati neile 1-2 liitrit hapendatud piima. Suruti siis puumunaga tihedalt kokku.

Kapsad kaeti aurutatud kapsalehtedega, siis keeva vette kastetud ja tahedaks väänatud linase riidega. Et kapsad hapnemisel ei kerkiks kõrgemale, asetati raskuse peale puhtakpestud raudkivi.

Kapsaid hoiti umbes nädalapäevad soojemas temperatuuris, misjärel viidi jahedamasse kohta. Neid magushapukaid kapsaid söödi keedetud lambaliha ja kartulitega - maitses hästi.

Värskekurgid

2 di hapukoort maitsestada soolaga, vähe suhkru ja 1-2 sl hakitud tilliga. Umbes 400 g värskeid kurgi koortid lõigata õhukesteks viiludeks, raputada peale vähe soola ja segada laukorekastmest. Süüa kohe võileivaga - leiaks sobib kõige paremini eesti hapu rukkileib. Rühkeks tee, kolv või mõni külm jook.

Spinat

Spinatit tünni minu lapseas vähe, kuid meie aias seda kasvatati ja selle keedeti peamiselt suppi piimaga, mida söödi kõvaks keedetud munaga ning mis maitses päris hästi, isegi külmal.

Sel ajal ei teatud, et spinat on rohkesti oksaalhapet (õhlikhape), mis nõrgendab söödasid toidu leiduva kaltsiumi ja raua terviseleku toimet.

Kuna oksaalhape lahustub keetmisel, siis toitude valmistamisel on soovitat spinatit enne kupatada ja kupatamisest mitte tarvitada. Ka müügil olev sügavkülmutatud spinat on kupatatud, s.t. eelkeedetud.

Spinatilehed süüa

Spinatilehed puhtaks sorteerida ja siis loputada. Panna keema vähesesse keevasse vette. Keeta umbes 5 minutit ja keeduvei ära valada. Panna sõelale nõrguma.

Poolele kilole spinatile võtta 2-3 sl võid ja hästinurutud spinat praadida võiga. Maitsestada soola ja pipraga. Anda lisandiks suitsuräime- või lõhevõileivale, eierkoaks.

Lõpuks tahaksin öelda, et sellel toiteväärtuslikemal lehtaedviljal on minu elupildis mõnelgi juhul olnud isegi tulevõõ. Esimene kord siis, kui kodumajanduse ja aianduse õpetaja kutse omandamiseks Tallinna Linna Naistekoolis sain eksamitõõks "Spinat peenral ja toidus".

Lõpuksaan toimus hästikorraldatud kooliaia Tur tinaaval. Eksamikomisjoni oli kutsunud ka Mari Raamot, eesti rahva suurkuju, ms. ka meie esimene kutseline kodumajanduse õpetaja. Oma diplomil oli ta saanud Saksamaal, end täiendanud Soomes ja mujal.

ELLEN ROOSME

22-aastane Liisi Ojamaa on Eesti Kirjanike Liidu noorim

KIRJANIKE LIIDU noorim liige Liisi Ojamaa (Foto: KARIN)

Tallinna külastasine kodumaise Eesti Kirjanike Liidu kevadel vastu võetud noorimad liiget, 22-aastast poet Liisi Ojamaad tema vanematekodus Gonsiori tänavas, kus ta elab koos juunis ühe aastaseks saanud pitsitite Birgitiga.

Vaatamata noorusele on Liisi - pikkaade heledate juustega tagasihoidliku koolitidruku olemisega luuletaja ja kriitik - kahe imeõhuke sissu luulevihu autorina läbilõõnud kirjanik.

Väga omapärased on tema teemad kaduast imaginaarsest kuningasoo, legendaarsete laevade lahkumine Läände või lood seosest inimese ja kõige kasvava vahel, näiteks "Tuud kasvavad läbi su ilusa näo", mis manab silme ette Salvadore Dali sürrealistliku fantaasiaga maalingu. Sama omapärane on tema kirjutisviis, mida näeme järgnevas luuleloikes: "Väike hipi" esikkogust "Lõputu juuli" a. 1990: "See on yx maailm, mis on

awali mu ees / On minu ainukene ai-
nuõige tee / See on see sõna, milles la-
hustub mu tusk / On minu elustil ja
enesetusk." Või: "Mis on elu ei taha
ma kysida / tahan vaid kaua veel en-
dana pysida / Millex on elu, kas omab
see tähendust / tahan vaid taeva ja
kivide lähedust..." Sidesõna "ja" ase-
mel kirjutab Liisi tihti " & " märgi!
Nagu näha kasutab poet omapärast
vananenud kirjavisi, mida iseseisvus-
ajal propageeris meie suur keeleuenda-
ja magister Johannes Aavik, mis
aga läbi ei löõmude me avalikkuses.
Küsimuseks, miks ta niisugust moodu
sõnu tarvitab, mis kindlasti pal-
jusid ärritab, vastab Liisi:

"Minu kirjavisi panevad muidugi
kõik pahaks. Aga ma pean seda jät-
kama, sest olen kangekaalne."

"Kas see on meie kunagi kiriku-
lus "Keele-Aaviku mõju?"

"Ei, see on pigem teatav taotlus
vanaaegsele kirjavisiile. Teatud mää-
ral on see müütiline, ta on absoluut-
selt midagi muud kui argitekst. Ajale-
hes ma kirjutän loomulikut "risti-
mese" kombel. Kuna ma kirjutän kä-
siti, siis tunnen ma oma käekirja
suurt rõõmu. Ja nii ongi lihtsam kirju-
tada "ks" asemel x-iga!"

"Ja millal hakkasid luuletama?"

"Tegelekult juba lapsena. Teadiku-
malt aga 16-aastaselt esimestest armu-
misest alusele..."

Küsimuseks, mida ütles kriitika
Liisi 1990. aastal ilmunud üksikasseti
luulevihu kohta koos nelja teise
naisebittimäli - Elo Vee, A.T. Ruth
Jyry ja Triin Soometsaga, vastab in-
tervjueritat: "Kriitikat tehti selle
hulekasseti kohta kõigile korraga.
Eks meid siis oosteti leebelt, et alga-
te asi ja nii... üks arvustus oli ränk
teise näise poolt, kes oma taseme tõttu
kasseti ei pääsenud. Tema kirjutas
Kostabi lehes... et igalüks meist oli
mingit sorti koer. Minu olin siis niisug-
une tõuta "hulkuv seagavereline
peni..."

Sis ma olin tõesti natuke vihane.
Aga nüüd ma ei suuda enam vihas-
tada ühegi asja peale, mida minust
kirjutatakse."

"Ja sinu teine kogu "Myryid ja vä-
ravad", mis ilmus tänuv aasta keva-
del - kuidas oli kriitika sellega ra-
hul?"

"See oli piisavalt uus asi, selle
kohta pole veel nii palju kriitikat tul-
nud. Aga väga häid ja ilusaid arvus-
tusi on küll juba. Muidugi on olemas
mingi liik vihaseid noori mehi, kes on
parajasti selles vanuses - umbes 18-ne
aastasest - et peavad kõike maha te-
gema, mida on enne neid tehtud. Nad
on ka kirjutanud ühteist, mida on pä-
ris naljakas lugeda."

"Tegetused ise ka kirjaniduse tut-
vustajana. Mida arvad ise praegusest
Eesti kirjanidusest? Kas aeg on sood-
ne Eesti kirjaniduse järelekasvule?"

"See on tegelikult kole, see kirjan-
disarvustaja töö! Ilmub ju palju asju,
mida lugeda ei tahaks. Nagu krimi-
nallid ja bestsellertite tõlkeid... Esialgu
on eesti ilukirjandus nagu hääbumas,
aga see on kindlasti ajutine. Mingil
määralt järelekasvu luulet nagu on.
Minu kasseti kolleeg Elo Vee on ka
andnud väike teise kogu, mis on väga
hea. Siis-seal kostab veel nagu mingi
hüüja hääli."

"Said hiljuti Eesti Kirjanike Liidu
liikmeks ja olen praegu selle noorim
liige. On sul sellega seoses mingeid
kohustusi?"

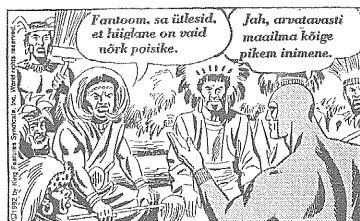
"Minu ainuke kohustus on - seda
väljendas väga ilusasti üks mu sõber,
et nüüd on minu peal vastutus, sest
iga sõna, mida nüüd kirjutän on KIR-
JANDUS. Ma ei tohi mitte teha
prakti..."

Juuliku lõpus kuulutati välja ka
UNESCO kirjaniduse võistluse tulemus-
ed, 150 osavõtta hilgast pääsedit
lõppvooru ka kolm eesti kirjaniku -
nende hulgas ka Liisi Ojamaa. Võit-
jaks tuli Portugali kirjanik Jorge José
Leria esseeaga "Ameerikaks nimeta-
tud India".

Autorid pidid selgitama, kuidas on
nende rahvusi ja kultuuri mõjutanud
Ameerika kontinendi avastamine.
Liisi oli saanud ingliskeelse luuletuse
ja sai mälestusdiplomi koos Hilde
Karmi ja Valentin Kuigaiga.

Vestles: KARIN SAARSEN

Fantoom

Eestlannad Pariisi fotomodellideks

(Algus lk. 1)

PARIS (EPL) - Prantsuse populaarseim naistekajakiri "Elle" teatab, et lähemal ajal ilmuvad tema titelehele kaunid eestlannad.

Nimelt toimus hiljuti Tallinnas mannekeenide võistlus, mille organiseeris agentuur "Eva Models". Pidi määratama kindlaks, kes väärab tänavust tiitlit "Baltic Top Model". 2500 kandidaadi seast valiti välja neli. Esikoha saavutas 18-aastane eestlanna Iris Teiter. Ülejäänud kolmest on veel kaks

eestlannad - Mari-Lin Poom (16) ja Inga Savits (19). Võitjate hulka pääses siiski ka üks leedulanna. Zhürii koosnes prantslastest ja selles osales ka "Elle'i" kaastööline Odile Sarron. Ajakiri teatab, et Iris tuleb Pariisi juba sügisel.

FANNY SIVERS

PÖLLUMEHED TALLINNA Piiimakombinaadi juures.

Johannes Silla in memoriam

Kaasvillistlane Johannes Grenzzmann, hilisema nimega Silla, Lääne-maa Ühisgümnaasiumi 1932. a. lennust, suri Haapsalus 18. juunil.

Selles lennus oli meid 34 lõpetajat, 18 humanitaar- ja 16 reaalarhust. Rahvasuus jäi nimetuseks "konstaablite lend", kuna paljud valisid politseiteenistuse. Selle elukute valis ka Joh. Silla.

Klassivenna järelhüdeks lubatugi allakirjutatud (steetrida Haapsalus ilmunud "Lääne Elu" mälestuskirjutist, mis kõlab järgmiselt:

Raske haigus viis meilt ära teeneka puhkpillimehe Johannes Silla. Tema elutee algas Riguldi vallas, Metskülas 14. veebr. 1912. Peagi asus perekond elama Haapsallu, kus moodusid Johannese lapsepõlv ja kooliaastad.

Tema muusikaannet märkas Haapsalu gümnaasiumi muusikapeeta ja Cyriillus Kreek, kes andis kätte pasuna. Hiljem juhatus ta koolipoisina juua gümnaasiumi orkestrit.

1941. a. riigipöörde järel vabastati ta oma ametist president Pätsi saatemeeskonnas, arreteeriti ja saadeti Siberisse vangilaagrisse, kus kandis vangitriibulist riietust 16 aastat.

Kodumaale pöördumisel Johannes Silla rehabiliteeriti ja ta asus tööle Tartu Elitusvalitsusse. Ka pensionieas ei jätnud ta pillimängu, olles viimased 10 aastat Haapsalu puhkpilliorkestri ja tavanditeenistuse puhkpilliansambli liige.

Nüüd aga saadame Sind, kallis Juku, igavesele unele. Puhka rahus! Mälestus heast sõbrast jääb kestma meie südames.

HUGO MICKELIN

Armsat lelle

Valter Seim'i

Sünd. 7. juulil 1901
Surn. 3. augustil 1993

mälestavad leinas

JÜRI LEO ja
INGRID SEIM
perekondadega

Armas klubiliige

Olaf Vainult

Mälestab leinas

SET- BRIDZH

Meie armas

Aino Tihane

* 11. jaanuaril 1919
† 25. juulil 1993

INA
Heikki
Mari
Margus
Sõbrad

Matusetalitus toimub
neljapäeval, 26. augustil
keel 10.30 Sõderälje Grav-
kapellis.

Leinateated

↑ Londonis Inglismaal
suri Herbert Arnold Vo-
sang.

↑ Inglismaal suri 17.
juunil Heino Melts, sünd. 7.
dets. 1922.

↑ Inglismaal suri 16.
juunil Irlanda Lökk, n-na
Reinert, sünd. 13. juulil
1925.

Armas abikaasa, isa ja vanaisa

Teno Aasma

* 27/9 1916 Varblas
† 30/7 1993 Eskilstunas

SALME

Malle ja Gunnar

Tiit ja Karin

Johan

Lena perega

Daniel, Andreas

Sugulased ja sõbrad

kodumaal ja mujal

Puhka rahus!

Teno Aasma

Mälestab

ESKILTUNA EESTI
PENSIONÄRIDE
ÜHING

Talunike protestid Tallinnas

TALLINN (EPL) - 29. juuli hommikul alustasid talupidajad protestiaktiooni Tallinnas, blokeerides traktorite ja autodega

Tallinna Piiimakombinaadi. Kümned raskest masinad olid rivistatud Piiimakombinaadi ja traktorid ja

autod olid ehitatud mitmete loosungitega, milles talupidajad nõudsid siseturu kaitset ja kokkuvõttehindade tõstmist.

PÖLLUMEESTE PIKETT Toompeal. (Fotod: ETA/Langovits)

Eesti Pangas on 2 miljardit rubla

Kuna Venemaa otsustas käibelt kõrvaldada 1961-1992. aastal trükitud rublad, siis tähendab see, et Eesti Panga hoidlates olev suurem kogus rublasid osutub lihtsalt vanapaberiks.

1992. aastal rahareformi käigus kroonide vastu vahetatud 2 miljardit rubla on siiani Venemaal üle andmata. Ühes Eesti Panga infoaknaga juhataja Kaupo Pollisinski. Eesti ja Venemaa vahel läinud aastal sõ-

litud leping nägi ette, et rublad antakse üle, kuid ei täpsustatud selle toimuingu tingimusi.

Pollisinski arvates ei saa aga 2 miljardit rubla siiski vanapaberiks nimetada, tegu olevat siiski "lääbiakimiste objektiga". Eesti ei saavat rublasid niisama vanapaberiks viia, kui leping näeb ette teisiti. "Panganduses on omad reeglid," selgitas ta.

(BNS)

Eesti ei saa tax-free'd

Valitsuse poolt vastu võetud otsuse kohaselt ei hakata lähitulevikus Eestis tegelema tax-free sisetee loomisega. Peaminister Mart Laari sõnul vajab sellise sisetee otstarbekuse selgitamine sügavamalt analüüsi.

Rahandusministeeriumi poolt esitatud valitsusele kaks tax-free kaubandust käsitlevat otusprojekti.

Esimene nägi ette tax-free kaubandussisetee loomise soodustamist ning sellega tegelema hakkavad firmad oleksid valitud vas-

tava konkursi tulemuste alusel.

Teise projekti kohaselt ei peetud tax-free kaubanduse loomist Eestis otstarbekaks ning see kava leidis ka valitsuse toetuse, kirjutab "Äripäev".

Põhiliseks puuduseks nimetatud sisetee rakendamisel pidas Rahandusministeerium Eestis müüda- vate kaupade niigi madalat hinnataset just välisriikidest tulnud inimeste jaoks, seega ei ole põhjust ees vajadust luua neile veel täiendavaid hinnasoodustusi.

Nõupäevad Metsakodus

Metsakodus toimuvad 28.-29. augustil Eesti Skautlike Noorte Maleva nõupäevad. Osavõttumaks on 100.-koos söögi ja öömajaga. Registreerida isiklikult või lipkonna kaudu hiljemalt 20. augustiks. Kava on järgmine:

Laupäev, 28/8. Kl. 9 Maleva juhatus koosolek, kl. 10 Nõupäevade avamine. Koosolek, kl. 12 juhatusteisitus, kl. 14 lõunasöök. Pärastlõunal toimub Metsakodu 40-a. sünnipäeva tähistamine ja õhtul ühine pidusöök.

Pühapäev, 29/8: Kl. 9 hommikusöök, kl. 10 koosolek ja kl. 12 Nõupäevade lõpetamine.

Nõupäevade kavas: 1. Suvises tegevuses ülevaade. 2. AG-9 eeltoed. 3. Maailmalaager ja Esto. 4. Laulupeo Eestis 1994. 5. Kohal algatatud küsimused.

Registreerida Aino Miksile, Gladiolusg. 4-A, 431 61 Mõndal, tel. 03187 52 33 või Kaia Patsile, Klocketjärns- vägen 4, 437 35 Lindome, tel. 031 99 47 53.

Estniska Dagbladet i dag

Sid 1

Jüri Luik tähtsustab vi-
dare som försvarsminister
i stället för Hain Rebas
som befriades från sitt upp-
drag av president Lennart
Meri. Luik (26) är minister
utan portfölj med uppdrag
att leda förhandlingarna
med Ryssland. Det Est-
niska självständighetspar-
tiet, som enligt regerings-
överenskommelsen skall
tillsätta försvarsminister-
posten, väntas komma med
sitt förslag till ny minister i
veckan. På sidan 2 har vi
en intervju med Hain Re-
bas där han anklagar vissa
parlamentsledamöter för
att ha underblåst ett väpnat
uppror mot landets lagliga
regering. Han anser också
att regeringen borde ha
uppträtt mera beslutsamt i
den uppkomna situationen.
Konflikten kring jägarkom-
mandet har medfört att det
Estniska självständighets-
partiet har splittrats än-
mer. Partiets nye ordför-
ande Ants Erm gjorde ett
gemensamt uttalande med
jägarkommandets chef Asso
Kommer varpå Hain Rebas
och de två andra minist-
rarna från Självständig-
hetspartiet gjorde ett ge-
mensamt uttalande där de
förklarade Ants Erms utta-
lande. Det är tveksamt om
partiet kan hålla ihop i för-
sättningen.

Estlands valutafond ökade
i juli med 325 miljoner. Allt
samt uppgrädd Estlands
guld- och valutareserv till
4,1 miljarder kronor. Sedan
valutareformen i juni i fjol
har fondens värde stigit
med nästan 3 miljarder.

Sid 3

Estniska kulturförningen i
St Petersburg planerar att
starta en estnisk skola i
staden. Till en början skall
man ge undervisning en-
bart i estniska språket och
Estlands historia, nästa år
även om man startar en nor-
mal skola. Enligt uppgift
bor det 4500 ester i St Pe-
tersburg.

Sid 8

Ge Narva till Ryssland, så
slipper vi 100 000 kolonister,
anser Jüri Estam i en inter-
vju i dagens tidning. Estam
är en i USA född estnisk
journalist som numera är
bosatt i Estland och arbetar
åt Estlands TV. Han är
nybliven ordförande i en
sammanslutning som efter-
strävar att "dekolonisera"
Estland. Hans åsikt om
Narva är dock hans egen
och är inte förankrad i den
förening ha leder. I dagens
ledare kommenteras Est-
tams intervju med att inga
gränsfrågor kan avgöras
innan Ryssland har gått
med på att alla diskussio-
ner måste utgå från freden
i Tartu som legal grund.
Att ge ekonomiska bidrag
till invandrare som vill
återutvandra är normalt i
västeuropa, även Sverige
har sådana program och
det finns ingen anledning
varför Estland skulle avstå
från att underlätta en rysk
återutvandring.

Dekoloniserija Jüri Estam: Loovutades Narva saaks Eesti lahti 100 000 venelasest

Jüri Estam on varem kuulunud ERSP-
se ja kandideeris Riigikogusse Eesti Kodan-
niku nimekirjas sõltumatuna. Praegu ei
kuulu ta ühtegi poliitilisse erakonda, kuid
julib Eesti Dekoloniseerimise Algatuskes-
kust. Jüri Estam töötab praegu Eesti Tele-
visioonis poliitilise kommentaatorina. Tema
sünnipaigaks on USA ja ta on pikemat aega
töötanud Raadio Vaba Euroopas Münchenis
ning selle korrespondendina Rootsis. Nüüd
on ta juba pool aastat elanud Eestis.

Jüri Estam oli ehk
rootsi-estlastele kõige pa-
remini tuntud tulihingelise
Eesti Kodanike Komitee
esimehena Rootsis. Tol ajal
kuulus ta ERSP-sse, kust
lahkus pärast Eestisse kolim-
ist. Pärast seda, kui ta
kandideeris Riigikogusse
"Eesti Kodaniku" nimekir-
jas, on nimekirjas, et ta
on Jüri Toomepuu liit-
lane, mida ta aga ise ener-
giliselt eitab:

Paluti kandideerida

- Siis, kui mind pandi
"Eesti Kodaniku" nime-
kirja, polnud mingit Koda-
nikku Liitu olemas. Ma võik-
sin ennast võrrelda Jaanus
Raialaiga, kes kandideeris
ERSP, on nimekirjas, ilma
ERSP-sse kuulumata. Mina
ei kavatsenud üldse kandi-
deerida Riigikogusse. Ai-
nult 48 tundi enne, kui kan-
didatuuri tuli registreerida,
hakkasid mulle helistama
Hella Gräbbi Washingtoni
liit ja Jüri Toomepuu Eest-
ist ja palusid mul tingi-
mata kandideerida.

- Pärast neljandat kõne
nõustusin. Hiljem rõõmus-
tas mind valimisliidu üks
organisatooreid Katrin Lin-
de sellega, et kui olin teel
Eestisse, siis paigutas ta
mind valimisliidu nimistu
absoluutsesse lõppu. Hil-
jem ütles ta, et ta loosis
minu sissepääsemisele indi-
viduaalmandaadil. Sain ühe
kolme tuhande hääle, vaja-
nuksin aga veel tuhat häält.
Aga hääle arvu poolest oli
kõigist kandidaatidest 25.
kohal, kuid valimisseaduse
järgi ma Riigikogusse ei
pääsenud.

- Mulle meeldib Jüri
Toomepuu juures see, et ta
mõnes küsimuses on põhi-
mõtteline. Aga teistes asja-
des pole ta seda üldse. Voi-
mule pääsemiseks on ta
valmis tegema ükskõik

mida ning tundub, et ta on
valmis võtma ka liitlaseks
ükskõik keda.

- Kuigi ma olen vai-
tususe suhtes kriitiline, ei näe
ma siiski, kust võtta vähem
kehva valitust.

Olen libertaaran

- Maailmavaatelt olen li-
bertaaran, kuid ei tohi ar-
vata, et ma olen liberaal. Liber-
taan oleks rohkem mittevä-
givaldne rahumees.

- Minu peamiseks poliiti-
liseks tegevusalaks praegu
on Dekoloniseerimise Alga-
tuskeskus. Hiljuti valiti
mind selle esimeheks.

- Meil on praegu toeta-
jaid üle laia spektri, isegi
sotsiaaldemokraatlikus par-
teies. Need on inimesed, kel-
lele demograafiline olukord
on tähtsam kui ideoloogiline
dogma. Dekoloniseerimise
algatuskeskuse juured paik-
nevad Eesti Komitee deko-
loniseerimise toimkonnas.
Varem oli see rohkem utu-
tuba. Nüüd stigisid üritame
avalikuse ette minna, et
endile laienema püüa.

Kas te sooviks oleks
siis inimeste tagasiikutida-
mise Venemaal?

Eitab vägivalda

- Me ei usu vägivaldse-
tesse meetodites. Aga
kasutades piitsa ja präänik-
uit, loodame survet aval-
dada. Peamiselt majandus-
tingimuste näol. Präänik-
u toimib praegu emi-
gratsioonifondis, mis annab
igale lahkujale 1700 krooni
ja veel lisa aja perekonna-
liikme pealt.

- Oleks võimalik rääkida
ka Austraaliaga, Lõuna-
Aafrikaga ja Lõuna-Ameer-
ika riikidega uurimaks,
kas oleks võimalik pakkuda
seal uut elupaika venelaste
 jaoks. Teine asi, mida
võiks proovida, on saksa

võimudel, kus ei anta tingi-
mata kõigile perekonnaliik-
metele tööube immigratsio-
nioni puhul.

Kuidas suhtute ise välis-
maalaste seadusesse?

- Tuleb vahet teha le-
gaalsete immigrandide ja
kolonistide vahel. Kolonis-
tid on illegaalsed immi-
grandid. Uue seadusand-
mise läbi hakatakse nüüd ko-
loniste legaliseerima.

- Me peame meeles pi-
dama, et kolonistid on ka
tõesti traditsiooniliste kolo-
nistidena käitunud. Nad on
võimalikult kiiresti ja voi-
malikult suurel hulgal kae-
vandanud Eesti maa-va-
süd. Tööpuudus, mis on tek-
kinud Kirde-Eestis, on osa-
liselt kunstlik, sest osa neist
ettevõtetest peaks minema
põhja, ja neist inimestest
peaks minema koju ja neid
on seegjures vaja aidata.

Tööpuudus oleks üks sur-
vavahend ja kodaniku eelis-
tamine töödandmisel teine.

Ultraliberaalne

- Välimaalaste seadus
oleks pidanud olema ran-
gem. Eesti on praegu neis
küsimusis ultraliberaalne.

Kui palju siis on vene-
lasi üldse? Kui palju vene-
lasi oleks vaja välja saata,
et te rahule jääksite?

- Praegu on venelasi
400 000 kuni 500 000. Kus-
juures ehk 50 000 on ille-
gaalsed immigrandid to-
peltähenduses, s.t. nad
pole isegi okupatsioonivõ-
imudel saanud sissekirju-
tust.

- Kui suurt oma rahvu-
sest elanikke vajab ühis-
kond selleks, et ühe ühis-
konna kultuur jääks äratun-
taval kuul samaks kultuuri-
riiks? Me arvame, et kusa-
gil 85% ümber on lävi.

- Absoluutne miinimum
oleks vahetud 80% eest-
lasi - 20% muulasi.

Indrek Tarand koostab
praegu valituse Narva-pro-
grammi. Kuidas peaks see
välja nägema, et teid rahul-
dada?

- Mul on üks radikaalne
idee, mida ma ei ole veel
välja pakkunud. Kui see
jant Narva ja Sillamäega
jätkub, siis pakun välja
uusi piire. Piir tuleks ta-
gasi tõmmata nii, et jät-
mad ja polevikivi jäävad
meie kätte.

Operatsioon "Karjala"

- Eesti teataks näiteks
kust nädalat ette Narva
eestlastele, et me viime läbi
operatsiooni "Karjala".
Eestlased, kes seal elavad,
saavad võimaluse uuesti
alustada mujal kompensat-
siooni abil. See piirkond,
millest Eesti sel juhul
peaks loobuma, on tüünie,
või-olla kaks protsenti
Eesti territooriumist.

- Sellega muutub üks

paik, mis nagu magnet
meelitab ligi ajakirjanikke
kõigist maailma nurkadest
ja on pinnuks Eestile sil-
mas, korraga täiesti eba-
vitavaks vene provintsi-
naks.

Aga siis lähaks ka näi-
teks Narva-Jõesuu Vene-
maale?

- See on muidugi prob-
leem

Kas see pole veidi ohtlik
ettepanek?

- Kui vaadata sõjalisest
seisukohast, siis on Narvat
kaitsta absoluutselt võima-
tu.

Taktikalisest vaatevink-
list on palju parem kui piir
asub lääne pool. See võib
tundu provokatiivne, aga
niimoodi on ehk võimalik
taltsutada ka Vene võime.
Pealegi me pääsesime ühe
hoobiga 100 000 kolonistist.

- Algatuskeskus ei ole
selle idee taga, see on minu
isiklik idee.

Usutes: ÜLO IGNATS

Kui..... Sinu sõbrad haigestuvad, või
kui neid tabab õnnetus.
Mõtle... kui Sa suretsksid neile
ravikululst katva kindlustuse.

Koosviibimine oleks otsekohe palju
kenam ja turvalisem - eks?

EUROPEISKA

Travel Security

Kungsgatan 9, Stockholm

Tel. 08-635 37 00

Faks 08-14 08 84

või

võta ühendust oma lähema
WASA kindlustusseltsiga

Kindlustada oma kindlustamata sõpra nende viibimisel
Rootsis on tõeline hooldus!

Stockholm-Tallinn Nu dagligen!

Efterfrågan på fler förbindelser med Tallinn ökar.
Vi i SAS har lyssnat - och flyger från 25 oktober
dagligen

Så här ser tidtabellen ut:

13.35	STOCKHOLM	16.25
15.35	TALLINN	16.25

För dig som flyger turistklass kan vi erbjuda bra
anslutningspriser, från 500-800 kronor, beroende
på varifrån i Sverige du reser.

Ar du medlem i SAS EuroBonus får du många
värdfulla poäng när du flyger till Tallinn.
Boka Tallinn-resan på din resebyrå eller ring
SAS, 020-72 75 55

Trevlig resa!

SAS

TALLINN

**VARDAGAR! TVÄ GÅNGER DAGLIGEN
FRÅN ARLANDA, 07.00 och 13.30**

*Lördag avg endast 07.00.
Hög med öst resebyrå eller
Finnair direkt: 020-78 11 00

LAEVAGA TALLINNA

Stockholmist ülepäeviti
kell 17.30. Tallinna jõuab
laev järgmisel hommikul
kell 09.00.

Võtke ühendust
reisibürooga või meie
tellimiskontoriga.
Tel. 08 - 667 00 01

ESTLINE